

Zondag 18 november 1917 – enige editie

Londen, 17 november. Officieel: Een detachement uit de Hooglandse-, Berkshire- en Lancashire-bataljons heeft gisteravond laat een geslaagde beweging in de buurt van Passendale gedaan. Wij veroverden opnieuw stukken van de vijandelijke verdedigingswerken op de voornaamste rug ten noorden van dat dorp benevens een stevig versterkte hoeve en namen ettelijke vijanden gevangen. Onze linie ten westen van die plaats is op bepaalde punten eveneens een beetje vooruitgeschoven.

De artillerie van de vijand is weer heel de nacht op het slagfront aan de gang geweest. Vooral in het vak van Passendale was het vijandelijk granaatvuur heftig.

Londen, 17 november. Officieel avondbericht: Gedurende de dag werd het in de afgelopen nacht door ons ten noorden en noordwesten van Passendale veroverd terrein, bevestigd. Het vijandelijk geschut toonde opnieuw aanzienlijke bedrijvigheid ten oosten en noordoosten van Ieper.

Het Belgisch weekbericht van 10 tot 16 november meldt: in de loop van de afgelopen week heeft ons geschut talrijke vernietigingsschoten gericht op de vijandelijke batterijen en verdedigingswerken en tevens verscheidene schoten gelost ter belemmering van de arbeid aan de reeds aangevangen schansen. De vijandelijke reactie is hevig geweest.

Op verschillende punten van het front, voornamelijk in de richting van Diksmuide en in de streek ten zuiden van deze stad heeft de vijand herhaaldelijk van gasgranaten gebruik gemaakt. Onze represailleschoten op de vijandelijke stellingen en verbindingswegen waren krachtig. In de nacht van 11 tot 12 november heeft een

Belgische afdeling een inval gedaan in een versterkte hoeve op de linkeroever van de IJzer, ten noorden van Diksmuide en de bezetters in een handgemeen zware verliezen toegebracht.

Bovendien heeft zij de betonbeschutting doen ontploffen en verscheidene gevangenen mee teruggebracht. Een andere afdeling heeft in de nacht van 13 op 14 vastgesteld, dat de werken, die aan een vroeger vernielingsvuur van onze kant waren blootgesteld geweest en geheel waren vernield, door de vijand waren verlaten.

De 16^e november zijn de Duitsers er na een hevige beschieting in geslaagd een van onze vooruitgeschoven posten in de streek van Merkem binnen te dringen. Een tegenaanval heeft hen doen terugtrekken. Ze lieten een twaalfstal gevangenen in onze handen achter.

De weersgesteldheid was zeer ongunstig voor krijgsverrichtingen in de lucht. Niettemin is de arbeid van onze vliegers niet verslapt. Ze hebben de waarneming van ons geschutvuur op de vijandelijke batterijen, alsmede op de kantonnementen en verbindingswegen geregeld. Onze vliegers hebben talrijke offensieve vluchten binnen de Duitse linies verricht en verscheidene gevechten met zeer sterke vijandelijke patrouilles geleverd. Bij deze gevechten werden verschillende Duitse vliegtuigen tot dalen gedwongen. Vijandelijke vliegtuigen hebben bommen op onze kampen geworpen en talrijke slachtoffers onder de burgerlijke bevolking gemaakt.

Gistermorgen zijn drie Belgische jongelieden over de Nederlands-Belgische grens gekomen. Ze behoorden tot een arbeidsbataljon.

Het Belgische Rode Kruis achter het front, dat, krachtens koninklijke besluiten zijn steun verleent aan de militaire gezondheidsdienst, nam sinds het begin van de oorlog een werkzaam aandeel aan de

verrichtingen van deze instelling. Het heeft verschillende grote hospitalen te Calais en een ambulance in De Panne opgericht en sinds twee jaar aan gang gehouden.

Het "Hospitaal van de Oceaan" in De Panne onder het bestuur van dr. Depage, bevatte op 31 december 1915 in totaal 750 bedden. Het aantal daarvan werd verhoogd tot 1200 en zal weldra tot 1500 stijgen. Nieuwe afdelingen werden aan dit hospitaal verbonden, terwijl andere reeds bestaande tot grotere ontwikkeling kwamen, o.a. de mechanotherapie, elektrotherapie, radiografie, apotheek, laboratoria, fotografie, aanmaak van chirurgische kunstmatige ledematen, enz.

Het hospitaal Calais-Virval, in het begin van 1916 opgericht, is samengesteld uit een twintigtal houten en verplaatsbare paviljoenen, die 300 bedden bevatten.

Vooruitgeschoven "heelkunstposten" werden eveneens langs het hele front opgericht. Ze hebben tot doel de ernstig gekwetsten het lange vervoer te besparen. Na de operatie in de vooruitgeschoven post te hebben ondergaan, worden de gekwetsten, zodra hun toestand het toelaat, naar het Hospitaal van de Oceaan vervoerd in bedwagens, overeenkomstig de aanduidingen van dr. Depage.

Het Rode Kruis van België schafte zich onlangs een hospitaal van tenten aan van 200 bedden met een uitgestrektheid van 2500 vierkante meter. Dit hospitaal, dat zeer spoedig kon worden opgetrokken, moet enkel dienst doen in afwachting van de aanmaak van houten paviljoenen. Een nieuw vast hospitaal, dat 1500 bedden zal bevatten, is thans te Vinkem in aanmaak. Dit hospitaal zal ongeveer twee en een half miljoen kosten. Bijzondere ambulanceauto's zijn aan elk hospitaal verbonden. Bij het begin van de oorlog was het aantal daarvan nu eenmaal onvoldoende. Thans is

dit niet meer het geval: het gewichtig vraagstuk van het vervoer der gekwetsten is volledig opgelost. Elk legerkorps is van een voldoende aantal ambulancewagens voorzien. Hetzelfde geldt voor de diensten van het Rode Kruis.

Het Rode Kruis heeft de verschillende kwesties, die het bij de terugkeer in het land zal hebben op te lossen, in studie genomen. Op dat ogenblik zal zeker het vraagstuk van het vervoer een der ingewikkeldste zijn.

De zware wagens, die dienen voor benodigdheden van de verschillende hospitaalinstellingen, zullen gebruikt worden om de ontruiming mogelijk te maken van de verplaatsbare barakken en van het hospitaalmaterieel, zodat het Rode Kruis de noodlottige gevolgen niet zal behoeven te ondergaan van de belemmering noch van de eventuele ontoereikendheid der spoorwegen. Van de maand januari 1917 af heeft het bestuur aan zijn comité in Nederland opdracht gegeven, de fondsen daar bijeengebracht, te gebruiken voor de aanmaak van zware vrachtautomobielen. Voor zeventien wagens werd ingeschreven in Nederland en de Verenigde Staten. De dagelijkse uitgaven van het Rode Kruis zijn ontzaglijk, ook heeft het om daarin te voorzien een krachtige en aanhoudende steun nodig. Deze steun heeft het gevonden in alle landen ter wereld en inzonderheid in Engeland, Nederland, de Verenigde Staten en Argentinië. De in Nederland en Nederlands Indië sinds het begin van de oorlog vergaarde gelden bedragen meer dan één miljoen frank.

Van de stichting af stuurde het Nederlands comité van het Belgische Rode Kruis 37 automobielrijtuigen naar het front, 24 autoambulances, met alles wat erbij hoort, benevens dertien vrachtautomobielen voor 3,5 ton vracht. Verder stichtte het 275 veldhospitaalbedden en zond het aan het bestuur fondsen, vooral voor de hospitalen achter het front bestemd.

In Nederland heeft het comité de taak op zich genomen de farmaceutische diensten in te richten ten behoeve van de gezinnen der Belgische soldaten in de kampen van Amersfoort en Harderwijk. Ook richtte het te Scheveningen een lazaret in, bestemd voor de "kleine wezen van de oorlog". Zijn inlichtingsdienst, in Den Haag, brengt de gezinnen de berichten over nopens de gezondheidstoestand van de Belgische soldaten aan het front of krijgsgevangen in Duitsland. Te dien einde staat die dienst in verbinding met het internationaal comité van het Rode Kruis te Genève en met de voornaamste comités van het Rode Kruis der oorlogvoerende landen.

Het verslag van het Nederlandse comité brengt hulde aan het Nederlandse volk, waarvan de vrijgevigheid ten opzichte van het werk getuigde van een warme genegenheid en grote kiesheid.

De Belgische regering heeft vrijdag vernomen dat de gemeentelijke overheden van alle gemeenten van Brussel en omstreken een plechtig protest hebben gericht tot de diplomatieke vertegenwoordigers van de neutrale landen, tegen het door de Duitse gouverneur-generaal op 9 augustus genomen besluit, hetgeen bepaalt, dat de Vlaamse taal uitsluitend de officiële taal is in het Vlaamse bestuursgebied voor alle autoriteiten en ambtenaren van de staat, de provincies en gestichten, de scholen en het onderwijzend personeel daaronder begrepen en dat deze bepaling zich ook uitstrekt tot de "Société Générale de Belgique", de Nationale Bank en de spaar- en lijfrentebanken, kortom, tot alle openbare diensten, zelfs de weldadigheidsinrichtingen.

Bedoeld besluit staat in verband met het besluit van 21 maart 1917, hetwelk de bestuurlijke scheiding tussen de Vlaamse en Waalse gebieden bepaalt. Het protest legt in duidelijke en krachtige woorden de ware bedoelingen van de Duitsers bloot, nl. om de mogendheden

voor een uitgemaakte zaak te plaatsen wanneer over het vredesverdrag zal worden onderhandeld. Ziehier enige zinsneden daaruit:

Het kan nochtans niet onmogelijk worden geacht, dat het lot van België het onderwerp zou worden van diplomatieke onderhandelingen. Tal van verschijnselen doen veronderstellen, dat Duitsland de bedoeling heeft of ten minste de hoop koestert, om door internationale verdragen sommige van de aangebrachte wijzigingen in België's inwendig bestuur te laten bekrachtigen. Het zou zeer nadelig zijn voor het land als de huidige overweldiger in staat zou zijn om zich te beroepen op een soort instemming die de bevolking zelf en de instellingen waaraan de zorg voor haar belangen zijn toevertrouwd hem stilzwijgend zouden hebben betuigd. Wij achten het nuttig dat de neutrale mogendheden daarvan op de hoogte zijn en dat de gemeentebesturen ernstig waken, dat in het vervolg de eigenlijke bedoelingen en de wil van het Belgische volk niet worden veronachtzaamd noch verdraaid.

In ons ochtendblad van 13 dezer hebben wij een telegram van Wolff opgenomen, meldende, dat drieduizend Vlamingen te Brussel een openbare volksbijeenkomst gehouden en een motie aangenomen hadden, waarin de plechtige gelofte werd afgelegd, dat aan de meer dan zestigjarige systematische verdrukking van het Vlaamse volk thans een einde moet komen door het volledig staatsgezag aan de zich van hun stam bewust zijnde, wilskrachtige en onwrikbare Vlamingen toe te vertrouwen. De vergadering verklaarde dientengevolge de Belgische regering te Havre niet meer als haar vertegenwoordiging te kunnen erkennen, enz.

Vrij België bespreekt het gebeurde te Brussel onder het opschrift: "Uit de activistische warwinkel" en zegt o.m.:

De activisten leveren (intussen) het bewijs, dat ze aan het einde van hun dwaasheden nog niet zijn gekomen. Na de reis van Berlijn hadden zij trouwens niets meer te verliezen, noch aan staarkundige eer noch aan politiek gezond verstand. Waren de omstandigheden, waarin ons land verkeert, niet zo tragisch, dan zou men spreken van politieke zotternij.

De Brusselse betogers schijnen de politieke toestand van Vlaanderen vergeleken te hebben bij die van Polen en gevraagd te hebben dat aan Vlaanderen een zelfde politieke zelfstandigheid zal worden gegeven als aan het Poolse volk. Wanneer aan dit laatste de gelegenheid werd geboden om zich staatkundig in onze plaats te stellen, zou het echter geen ogenblik aarzelen, nu evenmin als zulks vroeger het geval zou zijn geweest. Tot een werkelijke zelfstandigheid is het zelfs voor het Congres over Polen lang niet gekomen en wanneer de Centralen hun zin krijgen, zal het er ook nooit toe komen. Maar het is begrijpelijk, dat het Poolse volk, dat de ellende der verdrukking van Russische en Pruisische zijde in al haar omvang heeft gekend, zich reeds in een betrekkelijke welstand verheugt. Dat het echter niet zo maar de bezettende macht in de armen valt, zoals de vurigste activisten het schijnen te doen, pleit voor het waardigheidsgevoel en voor de politieke zin van de Polen, want zij weten, dat oppassen de boodschap is.

Telkens wanneer de activistische voorhoede echter een zeker gerucht maakt rondom een bepaalde gedachte, dan kijkt men onwillekeurig naar Berlijn. Is de betoging van de Alhambra het voorspel op zekere sensationele verklaringen, met welke von Hertling zich weldra op zijn beurt als bevrijder en beschermheer van ons Vlaamse volk wil opwerpen? Door de politieke scheiding tussen Noord- en Zuid-België te willen invoeren, zou hij zijn aanzien echter geducht schaden en bovendien een zeer slecht commentaar leveren op de bekende vredesmotie van de Rijksdagmeerderheid. Of is het

een zet van de Tirpitzpartij in samenwerking met de leiders van de Duitse politiek in het bezette gedeelte? Het zal spoedig blijken, maar geheel de Duitse officiële bombarie zal niet in staat zijn om aan het kunstmatig werk der activistische scheurmakers enige stevigheid te verlenen.

De Toorts bevat een artikel "Ewigh gaet voor ogenblick", waarin men het volgende leest:

Verleden zondag werd in de Alhambra te Brussel een grote meeting gehouden, waar de voornaamste Vlaamse leiders zich uitspraken voor politieke zelfstandigheid van Vlaanderen en Wallonië en tegen de oorlogspolitiek van de Haverse regering, waarvan zij voortaan het gezag in Vlaanderen niet meer erkennen.

In sommige kringen zal men in dergelijke betoging weer eenvoudig een manoeuvre van de Duitsers beweren te zien, een poging om verdeeldheid onder de Belgen te verwekken, maar dan mag men herinneren aan de hierboven vermelde ontdekking van de passivisten, dat tweedracht veeleer gezaaid wordt door diegenen, die een volk zijn recht onthouden dan door hen die voor dit recht in de bres springen.

En men helpt overigens geen van beide partijen, en brengt de zaak geen zier verder met het voorzichtige, zogenaamd verzoenende oordeel, dat de regering er wel is, maar dat zij ongelijk heeft, haar plichten, mede als Ententelid, tegenover de Vlaamse nationaliteit te verzuimen, maar dat de Vlamingen daarom toch niet, in volle oorlog, op verloochening van hun regering en eigenhandige herinrichting van het Vlaamse huishouden moeten bedacht zijn.

Het feit waarmee rekening dient gehouden te worden is, dat waar een regerende kaste onbevattelijk blijkt voor de ziel van een volk, dit

volk geplaatst wordt voor de keuze: of zijn ziel, of zijn regering te verloochenen. Voor hen, die steeds maar schermen met het argument, dat de oorlogstijd voor het zetten van een nieuwe koers niet geschikt is, werd reeds honderd maal betoogd dat een koers in de lijn van het Vlaamse recht, de toewijding van het grootste gedeelte slechts zou kunnen aanwakkeren en tevens de positie van België zedelijk zou vestigen. Ook nog, dat overal elders in ruime mate toegegeven wordt aan de door de oorlog versterkte ethische en sociale stromingen, en dat juist een periode van grootscheepse hervormingen op alle gebied, en van diepgaande beroeringen, bijzonderlijk gepast is om verouderde instellingen en opvattingen voor goed uit de wereld te helpen.